

שיחות אל־יעזר

שיחות ומאמרי הגאון רבי אליעזר געלדצעהלער זצ"ל
ראש ישיבת 'אור ישראל'

פרשת אמור

גליון 14

להערות ותיקונים, ולקבלת השיעור מידי שבוע
נא לפנות ל sichoseliezer@gmail.com

אזהרות הכהן-העובד ומעלות קדושתו^ו

שייכות כל הנפשות לקדושת השבת

ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי שבת שבתון מקרא קדש כל מלאכה לא תעשו שבת היא לה' בכל מושבתים (ויקרא כג, ג). בספר יצירה (פרק ג) מבואר שהקב"ה יצר את כל הבריאה בשלש קבוצות, עולם שנה ונפש. וכמו שבעולם החומרי יש בכל אחד משלשה אלו פרטים רבים מספור, שונים זה מזה בטבעם גודלם וחזקם, למשל הרים וגבעות ימים ומדבריות בעולם, עונות וחילופי העתים בשנה, וחיות קטנות עם גדולות, אנשים גבורים וחלשים חכמים וכסילים בנפש. כמו כן בעולם הרוחני יש בעולם שנה ונפש הבדלים ומדרגות רבות בקדושה. ב'מקום' יש עשר קדושות זו לפנים מזו, ארץ ישראל, בתי ערי חומה, ירושלים, הר הבית, העזרה, בין אולם למזבח וכו' כמבואר במשנה (ריש כלים). ב'שנה' יש ימים מקודשים בכמה מדרגות, ראש חדש, חול המועד, יו"ט, שבת ויוה"כ. וב'נפש' עבדים וגרים ישראלים לויים וכהנים. בפרשת יום הכיפורים שקראנו בשבת שעברה נתאחדה שלמות היצירה כולה, כי כהן הגדול שהוא המובחר בנפשות (ועליו כתיב ויִפְדֶּל אהרן להקדישו קדש קדשים), נכנס לבית קדשי הקדשים שהוא הגבוה בעשר קדושות, ביום הכיפורים שהוא 'שבת שבתון', היום הקדוש בשנה. בפרשה זו שאנו עומדים בה עתה, באתה תורה להזהיר שלא נחלל את אלו המובחרים והקדושים שביצירה. הפרשה מתחילה עם המצוה שיזהרו הכהנים בקדושתם, 'לנפש לא יטמא' (כא א) ושאר מצוות קדושה בכהנים, שהיא הקדושה ב'נפש'. אחריה

^ו שמועס יום ה' אמור תשס"ג

באים מצות השבת וכל מקראי קודש, 'אלה מועדי ה' מקראי קדש אשר תקראו אותם במועדים' (כג ד), והם הקדושים ב'שנה'.

ואם מתבוננים רואים שעיקר קדושת הכהונה וק"ו קדושת זמן המועדים, מתגלה דוקא בבית המקדש, המקום. כי אזהרת הכהנים לבל יטמאו נפשם היא תוצאה מזה שהם עובדים במקדש ה', כמבואר במדרש (תנחומא א) 'משל למה הדבר דומה, לטבח שהיה נכנס ויוצא לפני המלך, אמר המלך גוזר אני עליך שלא תראה את המת כל ימך, מפני שאתה נכנס ויוצא ורואה פני, שלא תטמא את פלטרין שלי. כך גזר הקב"ה על הכהנים הנכנסים לבית המקדש שלא יטמאו למת, לפיכך הוא אומר 'לנפש לא יטמא בעמיו', ע"כ. וכן עיקר ענין המועדים היא 'שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך את פני האדון ה'', וכמש"כ בפרשתנו 'ושמחתם לפני ה' אלהיכם שבעת ימים' (כג מ), כי על ידי הקדושה והשמחה של ראיית פני השכינה בבית המקדש, מתעלות ומתרוממות נפשות ישראל, ונכנסת בנפשם קדושת הזמן והמקום גם יחד.

אמנם תחילה למקראי קודש בפרשתנו היא השבת, אשר בה כתיב (ויקרא כג, ג) 'שבת היא לה' בכל מושבותיכם', והקשו חז"ל (קידושין לז:) 'והשתא דאמרת חובת הגוף נוהגת בין בא"י בין בחו"ל, מושב דכתב רחמנא גבי שבת למה לי. איצטריך, ס"ד אמינא הואיל ובענינא דמועדות כתיבא, תיבעי קידוש כי מועדות, קמ"ל', ע"כ. רבי צדוק זי"ע (פר"צ אמור ה) מבאר השקלא וטריא בגמ', שקדושת המועדים הרי תלויה בקדושת המקדש כנ"ל, שכלל ישראל עולים לרגל ומביאים קרבנות ראה חגיגה וקרבן פסח, וכל נדריהם ונדבותיהם מכל השנה, וביוה"כ ג"כ מהות היום הוא עבודת כה"ג שמכפרת, וכיון שבכל אלו שייכא קדושת הזמן עם קדושת המקום, ואינה דומה קדושת היום בזמן שהבית עומד על תלו וכל ישראל באים אליו לזמן שהבית חרב, היה מקום לומר ששבת דכתיבא בהדייהו ג"כ תהיה תלויה בקדושת המקדש, ע"ז ריבתה תורה 'מושבותיכם' ללמדנו שאין הדבר כן, אלא השבת בכל מקום ובכל זמן ובכל הנפשות בשוה. וכמו שאמרו חז"ל (שבת קיח). 'כל המענג את השבת נותנים לו נחלה בלי מצרים', ששבת אין לה מחיצות ואין לה גבולות 'בלי מצרים'. ולכן אין אומרים 'ומפני חטאינו' במוסף שבת כביו"ט, כי הרגלים ויוה"כ באמת חסרים הרבה במה ש'אין אנו יכולים לעלות וליראות

ולהשתחוות בבית הגדול והקדוש שנקרא שמך עליו, אבל שבת היא 'בכל מושבותיכם', בכל מקום שיהודי שם יורדת עליו קדושת שבת בשוה.

ולכאורה הביאור בזה הוא כי שבת הוא מעין עוה"ב, שאז יתגלה כבוד השי"ת על כל העולם כולו, כמש"כ 'וגאלך קדוש ישראל אלהי כל הארץ יִקְרָא' (ישעיהו נד, ה), ולכן בשבת שהיא מעין עוה"ב ג"כ יש בחינה זו, שכל יהודי שמקבל עליו את השבת ומעיד על מלכותו של ה' ממקומו, 'בכל מושבותיכם', אז השכינה יורדת אליו ובית המקדש נמצא אצלו, מעין האור שלעתיד לבוא. ולכן צריכים לדעת שבכל הגליות ובכל הארצות הקרובים והרחוקים יש לנו אחיזה ושייכות עם השבת, ונוכל להתדבק ולהתרומם ולטעום קצת הקדושה דמעין עוה"ב, ואין לנו שום מניעה מצד קדושת המקום.

וכן מצד קדושת הנפש, צריך לדעת שאין לנו שום מניעה מלזכות לקדושת שבת. ואע"פ שאנו מרגישים שאיננו ראויים להשיג ההארות הנשמה היתרה ולהתדבק בקדושת שבת, אבל ע"ז כבר שאל הרבי רבי בונם זי"ע 'מיט'ן מחלליה מות יומת בין איך א מחותן, און מיט'ן ישמחו במלכותך בין איך נישט' [בתמיה]. כלומר, וכי אפשר לומר שכל השייכות שיש ליהודי פשוט ליום השבת הוא רק מצד החובה והשלילה, שהוא עומד ליהרג אם יחללנו, הלא זה אי אפשר. ועוד שכבר אמרו חז"ל (ברכות כ:): 'כל שישנו בשמירה ישנו בזכירה', וכיון שאין יהודי שאינו שייך לשמירת שבת, שאם יבוא יהודי ויאמר שאני כ"כ רחוק מכל הרוממות של שבת לכן לי מותר להבעיר אש בשבת או להוציא מרשות לרשות, הלא ירגמו אותו כל העדה באבנים, כי כל יהודי בכל מקום ובכל מצב מושבע ועומד מהר סיני 'שמור את יום השבת לקדשו'. לכן כל שישנו בשמירה, שייך הוא גם כן בענין הזכירה והשפעה של קדושה היורד בשבת. ואמר הרבי בעל האמרי אמת זי"ע, שזה הפשט במה שאומרים בתפילה 'ישמחו במלכותך', למה יש לאנשים כערכנו שייכות לשמחה במלכות ה' ולהתענג באור השבת - משום 'שומרי שבת', כיון שאנו מצווים בשמירה ויש לנו שייכות ל'מחלליה מות יומת', לכן בהכרח יש לנו גם שייכות ל'ישמחו במלכותך'.

לכן בודאי לכל אחד מאתנו יש שייכות בפנימיות נפשנו לזכירה ולהשפעה של קדושת שבת, ונוכל להתדבק בזה ולהתרומם ולהתקדש בנשמה יתרה שיש בנו,

ובמתנה טובה שנתן לנו ה'. וכל אחד מאתנו יכול לצעוק מעומק נפשו בהתלהבות 'ושמרו בני ישראל את השבת', ו'ישמחו במלכותך'.

כגודל השייכות גודל החילול

ובת איש כהן כי תחל לזנות את אביה היא מחללת באש תשרף (ויקרא כא ט). בת ישראל שזנתה מיתתה בחנק, אבל בת כהן שזנתה מיתתה בשרפה, שהיא מיתה חמורה יותר. והביאור בזה הוא בפשטות, שכיון שלכהן יש מעלות יתרות על ישראל, לכן תובעים ממנו עבודה במדרגה יותר גבוהה, ולכן על 'בת כהן כי תחל לזנות' יש תביעה יותר מסתם בת ישראל ומפני כך עונשה חמור. אבל לא זו הטענה העיקרית על הבת כהן, כי הכתוב צווח 'את אביה היא מחללת באש תשרף', היינו שלא רק מפני קדושת אביה תובעים ממנה יותר, אלא מפני שהיא חיללה קדושת אביה, והיינו משום שעבודת הכהן היא באש, הוא זה שמדליק האש של המזבח, אש המנורה ואש הקטורת, אבל עיקר האש הוא 'ואש המזבח תוקד בו' כמו שאומר הרבי מקאצק זי"ע זאהל ברענען אין איהם, שיהא לב הכהן בוער לאביו שבשמים, ובמקום שהיא תשתמש עם 'האש' של אביה לעבודת הבורא, להתקדש ולהתרומם בהתלהבות, חיללה את האש והורידה הקדושה הזאת לטומאה, לתאוות בשריות וחמדות זרות וזהו 'את אביה היא מחללת', לכן 'באש תשרף' דייקא.

ובעצם יש כאן תביעה נוראה על כל אחד מאתנו, שהרי יש לכל אחד ואחד מעלות וכשרונות מיוחדים, וחייבים אנו ליזהר להשתמש בהם כרצון ה' ולעבודת ה', ולא ללכת אחר מחשבות היצר שמבלבל אותנו ומשליך בנו ספק אם יש לנו באמת אותן המעלות, וע"י העצלות והספקות הולכים הכוחות הללו לאיבוד במחשבות 'מה אני ומה חיי', וק"ו להיזהר מאד חלילה לא להיות בכחינת 'את אביה היא מחללת', היינו לא לחלל אותם כוחות וכשרונות שנתן לנו ה', לדברים פחותים וטמאים.

וכן בעניין השבת שדיברנו לעיל, שאמרו עליה חז"ל (שבת י:): 'אמר לו הקב"ה למשה מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה, ואני מבקש ליתנה לישראל לך והודיעם', אבל היצר לא רוצה שנדע שיש לנו אותה מתנה טובה ולכן

משכנע אותנו שאנו רחוקים מדאי מלזכות להשגה ב'מנוחת אמת שאתה רוצה בה', ולכן הוא מציע לנו מנוחה אחרת, שהיא עצלות ובזבזו זמן וביטול תורה ושיחה בטלה, שהיא ההיפך ממנוחת אמת, והיא מנוחת שקר שהיצר רוצה בה, אבל צריכים לדעת שלבזבו מתנה טובה כזו למנוחה בטלה היא ממש 'את אביה היא מחללת' שלוקחים המעלה היתרה בקדושה ומחללים אותה בדברים פחותים.

יראת ה' טהורה עומדת לעד

ויאמר ה' אל משה אמר אל הכהנים בני אהרן ואמרת אלהם לנפש לא יטמא בעמיו (ויקרא כא, א). איתא במדרש (ויק"ר פכ"ו, ו) אמור אל הכהנים, הה"ד (תהלים יט) 'יראת ה' טהורה עומדת לעד', אמר רבי לוי, מיראה שנתירא אהרן מלפני הקב"ה זכה ונתנה לו הפרשה הזו שאינה זזה ממנו ולא מבניו ולא מבני בניו עד סוף כל הדורות, ואיזו זו פרשת המת וכו'. ולכאורה צריך להבין, הרי יש עוד הרבה דינים ומצוות שנאמרו לכהנים לדורות, לדוגמא מצות ברכת כהנים ועוד, וא"כ מה הפשט שבזכות היראה זכה דווקא לפרשת טומאת מת שניתנה לו ולבניו עד סוף הדורות, מה כ"כ מיוחד בענין הזה דייקא.

מבאר רבי צדוק זי"ע (פר"צ אמור א) ע"פ מדרש תנחומא שראינו לעיל, שטעם לאזהרת טומאה לכהנים הוא כי הכהן נכנס בתמידות לבית המקדש, אם כן יש לבעל דין מקום לומר שאחרי חורבן ביהמ"ק, שבעוונותינו אין הכהן נכנס לפלטרין של מלך, אין סיבה להזהיר הגדולים על הקטנים מטומאת מת, שהרי אין שום פגם שיכול לבוא מטומאתו עתה שאין עבודה ולא ביאת מקדש. אבל לא כן הוא, כי המדרגה העליונה בהשגת העבודה בבית המקדש היא היראה, כמש"כ 'ומקדשי תיראו', וכמו דאיתא מבעל התניא זי"ע שכאשר אדם היה נכנס לבית המקדש היה נופל עליו אימתה ופחד ומיד היה משתחוה. וכבר דברנו כמה פעמים שענין ההשתחוויה הוא שהאדם ההולך בקומה זקופה ודעתו מיושבת עליו, בזה שהוא מרכין ראשו מראה שמבטל את עצמו ואת דעתו בפני הגדול ממנו. ובהשתחוויה במקדש עוד יותר, שהיא היתה בפישוט ידים ורגלים, דהיינו שהאדם נפל על הארץ לגמרי, שמפחד ה' והדר גאונו המתגלה במקדש

אין לאדם השפל שום מציאות לעצמו, אלא מתבטל מלא קומתו מול גילוי השכינה.

על זה אומר המדרש 'יראת ה' טהורה עומדת לעד', היינו שהיראה שהיתה לאהרן הכהן לא היתה דוקא בבית המקדש, אלא בכל מקום היה לו יראת ה' טהורה ומורא מקדש, כי תמיד ראה את עצמו עומד לפני ה'. ולכן זכה שניתנה אזהרת טומאת מת לבניו בכל הדורות, שיבינו שאע"פ שאין בית המקדש עומד על תלו, ואע"פ שאינם יכולים לעלות וליראות, אבל ידעו שה' שוכן בלבם, ובכל מקום ובכל זמן צריכים לחיות עם ה'מקדשי תיראו', והביטול של הפישוט ידים ורגלים. ומה שיזכירם מזה הוא פרשת טומאת מת, כי זה יזהירם תמיד שהם נכנסים בפלטרין של מלך, כי אהרן זקנם לימד אותם שיהודי חי בקרבת המלך, ביתו הוא פלטרין של מלך וליבו הוא משכן לה', ולכן יזהר ויזהיר את הקטנים מלטמא את נפשם.

אזהרת מפני טומאת הקרירות והעמעום

לנפש לא יטמא בעמיו. איתא במדרש (ויק"ר פכ"ו, ה) 'העליונים שאין יצר הרע מצוי בהם, אמירה אחת דיה להם, שנאמר (דניאל ד, יד) 'בגזרת עירין פתגמא ומאמר קדישין שאלתא', אבל התחתונים שיש בהם יצר הרע הלואי לשתי אמירות יעמדו, ולכן נאמר שתי אמירות, אמור ואמרת'. האבני נזר זי"ע מבאר (עי' שם משמואל אמור תרע"ד) שהעליונים כיון שאין בהם יצה"ר לפיכך כשמלאך שומע דבר ה' אין שום סיבה ותועלת שישמענו עוד פעם, כי כבר שמע מה ששמע וזה פעל עליו והוא עומד תמיד באותה מדרגה של שמיעה ראשונה, אבל בשר ודם שיש לו יצה"ר אין די שישמע פעם אחת, אלא צריך לשמוע כל יום מחדש.

ומי מאתנו לא מרגיש כך. הרבה פעמים נוכל להתפעל בנפשנו באיזה מאמר שרואים בספה"ק, וזה בוער בנפש ומרומם את הרוח, אבל אחר כמה ימים נחלשת ההתלהבות, והסיבה לזה היא היצה"ר שנמצא בינינו, שמקרר אותנו ומשכיח מאתנו רצון ה'. ולכן צריכים שתי אמירות, כי התהוות הדבר וקיומו תרי מילי נינהו, כמש"כ (תהלים לג, ט) 'כי הוא אמר ויהי הוא צוה ויעמוד',

ה'אמר' הראשון מביא את הדבר למציאות, אבל צריכים עוד פעם 'צוה' בכדי שיהיה לזה קיום, 'ויעמוד'. וזהו אמור ואמרת, ולכאורה זה לא רק עוד אמירה באותה דרגה כבראשונה, אלא האמירה השנית היא גדר 'צוה ויעמוד', יש לה כח תמידי לעולם, שאע"פ שאנו עומדים אלפי שנים אחרי האמירות נוכל להחזיק בהם, ועל ידיהם נוכל לשאוב כחות ולהתחזק להיזהר לדורות 'לנפש לא יטמא בעמיו'.

'בעמיו', בדרך כלל כשהכתוב משמש בלשון 'עם' הכוונה למדרגה נמוכה (ע' חת"ס ריש פ' בלק), כי הוא מלשון גחלים עוממות (ברכות נג:), דהיינו גחלים חלשות וכמעט כבויות שאין בהן להבה (ע' שם משמואל וארא תרע"ד). וראיתי ווארט נורא (ע' בית אהרן אמור) לנפש לא יטמא 'בעמיו', היינו שתחת האש קודש שצריך לבעור בלב איש הישראלי, האיש הזה הוא בחי' עוממות, כבוי למחצה, יש לו 'לויליכע פארשלאפענע אידשקייט', היינו הטומאה 'בעמיו'. וכמו שכבר הזכרנו כמה פעמים שהאיזביצער זי"ע מבאר שטומאת מת היינו מצב של 'אוש עצבות ומרה שחורה, ע"ז באה האזהרה הכפולה שעבודתו של הכהן צריכה להיות בהתלהבות אש קודש 'ואש המזבח תוקד בו', כי כשהוא בבחינת עוממות חלילה אז הוא בגדר יטמא בעמיו. ואע"פ שאין ביהמ"ק קיים, אבל היושכנתי בתוכם' קיים לעולם בתוך לב כל יהודי, וה'מקדשי תיראו' קיים לדורות אצל הכהן כנ"ל.

בחי' כהן בכל אדם

ולא יחשוב האדם, כיון שאינני כהן אין אני שייך לכל הענינים של 'אמור ואמרת' והאזהרה מטומאת מת, ויראת מקדש כנ"ל. לא כן הוא, אלא ידוע תדע כי יש לכל אחד בחי' כהן, ד'ואתם תהיו לי ממלכת כהנים' כתיב. אתה הוא הכהן העובד במשכן אשר בלבך, ולכן צריך אתה להיזהר מאד באזהרה כפולה, 'אמור ואמרת', להתרחק מכל ענין טומאת מת ועצבות ויאוש, שלא תהיה הגחלת עוממת חלילה, אלא 'אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה'.

האיזביצער זי"ע שאל את תלמידו הכהן הגדול רבי צדוק זי"ע (פרי צדיק אמור ז) למה כהן אינו מברך ברכה מיוחדת 'שעשני כהן', והרי אנו מברכים 'שלא

עשני אשה' כיון שאשה פטורה ממצות עשה שהזמן גרמא (עי' תוספתא ברכות פ"ז), וכמו"כ יש לכהן מצוות רבות של עבודה ואכילת קדשים יתרות על ישראל, והיה לו להודות לה' על חלקו. והשיב לו רבי צדוק דמה נפשך א"א לברך כזו ברכה, שהרי באופן חיובי 'שעשני כהן' לא אפשר, כשם שאין מברכים שעשני ישראל אלא שלא עשני גוי, מפני שאמרו חז"ל (עירובין יג:): נוח לו לאדם שלא נברא, כי האדם הוא בעל בחירה ואין אנו יודעים מה יעלה בסופו (עי' או"ח סי' מ"ו). וכן הכהן מאן יימר שייזהר בקדושת כהונתו ולא יחללנו חלילה. ובלשון שלילה, 'שלא עשני ישראל' ודאי אי אפשר, כי סו"ס הכהן גם הוא יש לו קדושת ישראל, על כן לא תיקנו ברכה מיוחדת לכהן.

אך רבו הקדוש ביאר באופן אחר, ואמר שכהנים אין בהם מעלה באמת על פני אחיהם שבטי ישראל, כיון שכולנו ממלכת כהנים, רק אצל בני אהרן ה'כהונה' מתגלית בשלמות בכל תחומי חייהם, אבל בפנימיות כל יהודי יש בו קדושת כהן. וזה בעצם יסוד שלימדנו הרמב"ם (הל' שמיטה ויובל פי"ג הי"ג) 'ולא שבט לוי בלבד אלא כל איש ואיש מכל באי העולם אשר נדבה רוחו אותו והבינו מדעו להיבדל לעמוד לפני ה' לשרתו ולעבדו וכו' ופרק מעל צוארו עול החשבונות הרבים אשר בקשו בני האדם, הרי זה נתקדש קודש קדשים ויהיה ה' חלקו ונחלתו לעולם כו"'. דהיינו שכולנו בכלל 'לעמוד לפני ה' ולשרתו ולעבדו', ולכן אין לו לכהן לברך ברכה מיוחדת, כי כולנו יחד שבטי ישראל כהנים לה', אם רק 'נדבה רוחו אותו'. ע"כ מוטל על כולנו להיזהר בענייני טומאת נפש בעמיו עם כל הפירושים והבחינות.

בחי' שמירת הכהונה בבן ישיבה בפרט

'כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו'. אם כל ישראל הם בגדר כהנים, ק"ו שבחור הלומד בישיבה צריך להיות אצלו קדושת כהן בשלמות. כי הכהנים לא היה להם חלק ונחלה בארץ לחרוש ולזרוע לפרנסתם, כי ה' הוא נחלתם. וחלף עבודתם וכדי שיהיה לבם פנוי לעבודת ה' ולא ידאגו למחיתם, קבלו מאת בני ישראל תרומה גדולה ותרומת מעשר ושאר מתנות כהונה. בזה ודאי שבחורי ישיבה הם במדרגת כהן. אין לכם שום עול פרנסה של חרישה

וזריעה, ההורים והישיבה נותנים הרבה מעבר לתרומת מעשר ומתנות כהונה, כל מלאכתכם עשויה, וסיפוק צרכיכם כשולחן ערוך לפניכם, הכל כדי שיהיה לבכם וראשכם פנוי לעבודת ה'. ולכן במעט השנים שאתם יושבים בישיבה אתם ממש בבחינת כהן לשקוד על התורה ועל העבודה בלי שום מניעות וטרדות.

וזולת ענין הטומאת מת הנ"ל שצריכים אתם במיוחד להיזהר בו, יש אזהרה ד'ובת איש כהן כי תחל לזנות', דהיינו בדרך כלל אדם יש לו הרבה דאגות וטרדות של פרנסה ואשה וילדים ולכן אין לו כ"כ הרבה זמן פנוי שיבוא לידי חטא, אבל 'בת כהן' שאינה עובדת ואינה עמלה, ואוכלת משולחן גבוה, יש עליה חשש מיוחד, כמו שאמרו חז"ל (עי' כתובות נט:) שהבטלה מביאה לידי חטא. וידוע הענין של תענית וסליחות בה"ב שנוהגין בימים אלו, כי חז"ל חששו שמא בימי המועד שהם ימי משתה ושמחה אולי חטאו (עי' או"ח סי' תצ"ב).

ולכן בחור שהוא בחי' בת כהן, אע"פ שבימות החול יש לו קצת עול מהלימודים בישיבה, ואין לו כ"כ זמן פנוי, אבל בשבת ובין הזמנים יש חשש יותר גדול שלא יכשל חלילה מחמת המנוחה, אדרבה הוא צריך לנצל את המנוחה בכדי שיהיה לבו פנוי לעבודת המקדש, כמו שכתוב לגבי מתנות כהונה 'ושמרתם את משמרת הקודש ואת משמרת המזבח'. ולכן 'אמור ואמרת', תשנן לעצמך עוד ועוד, 'הוא אמר ויהי צוה ויעמוד', שאני כהן באמת, ובחר בי ה' לשרת בקודש, והשבת קודש תהיה 'מנוחה שלמה שאתה רוצה בה'. וגם בימי החול, שאצלכם הם בחי' שבת, צריך להיות 'מנוחת אמת' מלא תורה ותפילה ולב פנוי לעבודת המקדש. כך תשמרו על כהונתכם ותזכו 'לעמוד לפני ה' ולשרתו ולעבדו'.

בחי' כהן גדול שבקרבתו

אלמנה וגרושה וחללה זנה את אלה לא יקח כי אם בתולה מעמיו יקח אשה (ויקרא כא, יד). הכתוב מדבר על כהן גדול, אבל החתם סופר זי"ע מפרש את הפסוק באופן ששייך לכולנו. הכהן הגדול באמת יש לו ירושה גדולה, אביו

היה כהן וזקנו היה כהן עד אהרן הכהן, ולכן יש לו בירושה מדרגות גדולות והשגות נשגבות בעבודת הקודש, כפי שראה אצל אבותיו הקדושים, אבל על זה באתה תורה להזהירו 'אלמנה וגרושה... אלה לא יקח', אל תסתפק בעבודה שראית אצל אחרים, שזו בחי' אלמנה וגרושה, אל תסתכל רק על העבודה של הזיידע ותעשה כמעשהו, ולא תאמר רק התורה באותן מילים ששמעת מהאבא שלך, 'כי אם בתולה מעמיו יקח אשה' בתולה היינו דבר חדש, מלשון קרקע בתולה שלא נחרשה ולא נזרעה ע"י אחרים, כלומר תעמול להמציא מלבך, בכוחות המיוחדים שיש לך, לעבודת ה', ותפלוס המהלך המיוחד לך בהבנת התורה, כי בגלל הדבר הזה בחר בך ה' לעמוד ולשרת לפניו.

וההבדל בין ה'אלמנה' של אחרים ל'בתולה' והחידוש שלך מבואר, כי כשאין חידוש בעבודת האדם אלא כל העבודה הוא רק לשמור את המהלך כמו שעשו פעם, יש בו בחי' התיישנות ומלומדה'דיג, אבל אם האדם עמל ויגע ועושה מאמץ להוציא מתוכו את כוחותיו המיוחדים הטמונים בעומק נפשו אזי עבודתו נעשית מתוך התחדשות וחשק, ובזה חפץ ה', זו קדושת כהן, וזו קדושת המקדש הנרצה. ואין הכוונה דוקא לתורה חדשה מאיתו תצא, כי העבודה במקדש צריכה להיות בצורה שקיבל מפי אבותיו הכהנים, אלא השאלה הוא איך העבודה מורגשת אצלו ואיך הוא חי את העבודה, האם זה עבודה בחי' אלמנה, או מיין אייגינע עבודה, מעין מה ששנינו באבות (פ"ב מי"ב) 'והתקן עצמך ללמוד תורה שאינה ירושה לך'.

בישיבה יש סדרים ותקנות וכל אחד מחויב לקיימם כהלכתם, כל אחד צריך להקשיב לשיעורי הישיבה, ולהתפלל בישיבה ולמלאות הסדרים, אבל יתכן שישבו שני בחורים על ספסל אחד ולא ראי זה כראי זה, שניהם לומדים ומקשיבים לשיעור, אבל אחד הוא כהן הדיוט והשני הוא כהן גדול. ההדיוט עבודתו בחי' אלמנה, זה לא השיעור שלו, זו לא התפילה שלו, לא השבת סעודה שלו, לא התפילין שלו, אלא כך סדרו כאן בישיבה וכך כתוב בשו"ע והוא ילד טוב ועושה מה שמצפים ממנו. אבל ליד הכהן הדיוט יושב בחור כהן גדול, ותפילתו בהתלהבות המיוחדת לו, הוא עושה הכנה לזה ובווער בזה, מכוון ב'לשם יחוד' מה הן התפילין הללו, מה היא התפילה שהוא עומד לפני ה', הוא כותב את השיעורים ומתעמק בהם ושואל כענין ומשיב כהלכה ומוסיף

נופך מדיליה, כל העבודה שלו בבחי' בתולה מעמיו, הוא חורש וזורע מחדש בהתחדשות ובחשק. ובאמת שני הבחורים יקבלו אותו ציון מהמשגיח, כי שניהם התפללו בישיבה ועשו המבחן, אך הלא רחוקים הם זה מזה כרחוק מזרח ממערב.

וכך הוא לא רק בלימוד ובתפילת בני הישיבה, אלא בכל תהלוכות החיים בעבודת ה', צריכים אנו להיזהר לא רק לאחוזו בבחי' כהן שבתוכנו, אלא לגלות נקודת הכהן גדול שיש בפנימיותינו, כי זו היא העבודה המושלמת לפני ה'.

תיקון מידת הניצוח

הספירה של היום היא כנגד מידת חסד שבנצח, ובזה מתחילים את השבוע של ספירת נצח. נצח היינו נצחון. לנפש האדם יש הרבה כוחות, ואחד מהכוחות הפנימיים ביותר והחזקים ביותר הוא כח הנצחון. לפעמים רואים אנשים שיש להם ריב על כסף, כבוד או שררה, ולהעומדים מן הצד נראה שהם השתגעו לגמרי, הם מאבדים עשתונותיהם ומבזבזים כוחות עצומים ועוד יותר כסף, רק בשביל דבר אחד, לנַצֵחַ. כך יכולים לראות אצל בחורים שמתווכחים על הבלים ורעות רוח, בעניי רבנים ואדמורי"ם או בענין פאליטיק כלשהו, הם יעמדו ויצרחו אחד על השני שעות על גבי שעות, ויפסידו זמן האוכל, יפסידו הסדרים והשיעורים, ולפעמים אפילו יפססו הבאס, וכל זה למה, כי הוא רוצה להוכיח שהוא צודק והשני אינו יודע מאומה. ומה תועיל בזה, מה יהיה לך מזה אחר שתשכנע שהצדק איתך, הרי מדובר בדברים של מה בכך, אם הקאנדידאט ההוא יותר טוב לנשיאות או האחר, הרי אין בזה לא חכמה ולא עצה ולא תבונה, ואין לך ולא לחברך שום השפעה על כלום בכל המערכת הממשלתית הזאת, ואף אין לכם בכלל זכות הצבעה בגילכם, ומה בצע כי תנצח. אבל כך הוא דרכו של עולם וכך הוא בתכונת נפש האדם. וק"ו כשזה מגיע לכבודו או לכבוד משפחתו או לממונו של אדם, אז מוכנים אנשים לא רק להפסיד הון רב, אלא גם מתבזים מאד ומזיקים לעצמם בשביל שתהיה להם המלה האחרונה. זה מעורר חמלה הרבה פעמים לראות מן הצד. אבל כך הוא חוזק תאות הנצחון.

משה רבינו מידתו נצח. וצריכים אנו להבין שבמקום להתנצח על הבלים, אם באמת תרצה להראות את ירך הגדולה ואת תעצומות נפשך ונצחך, תנצח את עצמך. לנצח את חברך אינו גרויסע גדולה, אבל אם אתה מתעקש ללמוד בהתמדה ולא להפסיק באמצע, אחרי שלש שעות תוכל לעמוד על עמדך בגאווה עם ניצחון אמיתי. איזהו גיבור הכובש את יצרו (אבות פ"ד מ"א), כי כל אחד מבין שאין שום גבורה אם אתה גובר על ילד בן שלוש שנים, וגם אם אתה מנצח אדם גבוה ממך, לא בהכרח יש בזה גבורה, כי שמא אתה חזק ממנו, ואין שום גדולה לנצח אחד שחלש ממך, ומי שחזק ממך לא תוכל להתגבר עליו ממילא. כיון שכך, היחיד שבאמת שוה בשוה איתך, ולכן יש לך מקום לנצחון אמיתי, זה אתה עם יצרך. ואם אתה מתגבר עליו, אף שהוא מלאך, ואף שהוא מתחדש עליך כל יום ומתגבר כל יום, לזה ייקרא גבורה ונצחון.

עכשיו, בשבוע של ספירת נצח, זה הוא הזמן שכל אחד יעבוד על מידה זו. לכל אחד יש נסיונות, אם זה בין אדם לחברו או בין אדם למקום, בשעת הלימוד ברציפות, כוונה בתפילה או לשמור עיניו כשהולך ברחובה של עיר, וגם לפעמים אדם רוצה להציק לחברו קצת, א טשעפע'לה, או רוצה לספר לה"ר וכל כיו"ב, אם הוא מושל ברוחו ומתאפק ביצרו בכל אלו, אז הוא גיבור באמת, וכך זוכים לנצחון נצחי.

*

כל אחד שיושב כאן יש לו כוחות גדולים ועצומים. יעזור השי"ת שנבין שאנו ממלכת כהנים, ולא כהנים הדיוטים בלבד אלא כהנים גדולים, וכל אחד יוציא את הכוחות שלו בבחינת 'בתולה מעמיו', ועי"ז יהיו כל התורה והתפילה שלו ביתר שאת. ועוד עלינו לזכור, 'לנפש לא יטמא בעמיו', להתרחק מטומאת מיתה דהיינו עצבות ומרה שחורה, שלא נהיה בבחינת גחלים עוממות, אלא בבחינת 'והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה', ולהשתמש עם האש לעשות העבודה במקדש ולא חלילה כענין 'אביה היא מחללת', ואז נזכה לנצח על מלאכת בית ה' במנוחת עולם 'מנוחת אמת ואמונה והשקט ובטח מנוחה שלמה שאתה רוצה בה' בב"א.